

Sõnaveebi kasutajauuring 2023

Raport

Margit Langemets, Lydia Risberg, Tiina Paet, Kristel Algere

Tallinn, jaanuar 2024

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Veebiküsitluse tulemused	4
2.1. Sõnaveebi kasutamine (K1).....	4
Kommentaariid.....	4
Tsitaadid.....	5
2.2. Kasutamise sagedus (K2).....	5
2.3. Seadmed, milles Sõnaveebi kasutatakse (K3).....	6
2.4. Tagasiside andmine (K4).....	7
Kommentaariid.....	9
Tsitaadid.....	9
2.5. Hinnang keeleinfo liikidele (K5–K6).....	9
Kommentaariid.....	13
Tsitaadid.....	14
2.6. Kujundus: Sõnaveeb arvutis ja mobiilis (K7–K9).....	15
Kommentaariid.....	16
Tsitaadid.....	17
2.7. ÕS 2018 veebis ja paberil (K10).....	18
Kommentaariid.....	19
2.8. ÕS 2025 veebis ja paberil (K11).....	19
Kommentaariid.....	20
Tsitaadid.....	20
2.9. ÕS 2025 paberil. Mis infot peaks sisaldama? (K12).....	21
Kommentaariid.....	21
Tsitaadid.....	21
2.10. Sõnaveebi kasutajakogemus (K13).....	22
Kommentaariid.....	23
Tsitaadid.....	23
2.11. Veel kommentaare Sõnaveebi kohta (K14).....	24
Tsitaadid.....	24
2.12. Kutse vestlusele (K15).....	25
2.13. Vastajate andmed: vanus, sugu, haridus, emakeel(ed) (K16–K19).....	25
2.14. Tegevused, mille käigus tekivad keeleküsimused (K20–K21).....	30
Kommentaariid.....	32
Tsitaadid.....	33
3. Kokkuvõte	33
Lisa 1. Süvaintervjuude tulemused	34

1. Sissejuhatus

2023. aastal korraldas Eesti Keele Instituut [keeleportaali Sõnaveeb](#) kasutajauuringu, et paremini mõista Sõnaveebi erinevate kasutajarühmade vajadusi ja probleeme, valmistada ette järgmise õigekeelsussõnaraamatu, „Eesti keele sõnaraamatu ÕS 2025” ilmumist Sõnaveebis (omaette vaadena) ja pabersõnaraamatuna ning saada detailne ülevaade Sõnaveebi keskkonna kasutajamugavusest. Sõnaveeb on 2019. aastal loodud, pidevalt arendatav EKI keeleportaal, mille eesmärk on pakkuda kogu infot sõnade kohta ühes kohas ja kasutaja jaoks võimalikult mugavalt. Sõnaveebis on kaks poolt: üldkeele infot esitab EKI ühendsõnastik, erialakeelte infot rohkem kui 120 terminibaasi. Järgmise, ÕS 2025 aluseks on EKI ühendsõnastiku eesti keele osa. Sõnaveebi kasutajate arv ühes kuus on 2023. aastal kasvanud 62 000 kasutajast jaanuaris 92 000 kasutajani novembris (Google Analyticsi info seisuga 01.12.2023).

Sõnaveebi kasutajauuringu töörühma kuulusid Eesti Keele Instituudi (EKI) ja Tartu Ülikooli (TÜ) teadlased: Margit Langemets (EKI, projektijuht), Lydia Risberg (EKI, TÜ), Tiina Paet (EKI), Kristel Algvere (TÜ), 2023. a algupoolel ka Marja Vaba (EKI). Koostööpartnerina osalesid Rakendusliku Antropoloogia Keskuse (RAK, www.antropoloogia.ee) antropoloogid: Madli Oras, Hanna Muldma ja Dolores Mäekivi. Uuring toimus teadusprojekti EKKD103 „Eesti keele sõnavara ja korraldus: kasutuspõhine keelearendus ja kasutajakeskne veebidisain (1.1.2023–31.12.2023)” raames. Kasutajauuring koosnes kahest osast: veebiküsitlusest (EKI) ja süvaintervjuudest (RAK).

Veebiküsitlusele (EKI) oli võimalik vastata umbes pooleteise kuu jooksul (18.05–30.06.2023). Küsimusi oli kokku 21, vastamine võttis aega umbes 10–15 minutit. Küsitlus oli anonüümne, see avaldati EKI kodulehel, Facebookis ja (hüplikuna) Sõnaveebi keskkonnas. Vastuseid andis kokku 3005 inimest, lõpuni täitis küsitluse 1382 inimest (45,9%). Veebiküsitluseks kasutati tasulist LimeSurvey keskkonda, sh ühe ja mitme valikuga küsimusi ning vaba vastusega küsimusi. Vastuste analüüsimiseks kasutati vabavaralist QCAMapi rakendust, mis võimaldab kategooriate ja reeglite süsteemi toel teha nii kvalitatiivset sisuanalüüsi kui ka kvantitatiivset analüüsi. Kuigi veebiküsitluse avalehel oli selgelt kirjas, et vastajad peavad olema vähemalt 18-aastased, sattus küsimustikule vastama 52 alaealist. Nende vastused on analüüsi eel kustutatud.

Süvaintervjuude (RAK) valimi moodustasid 10 inimest: 5 tavakasutajat ja 5 profikasutajat. Iga vestlus kestis umbes tunni (ptk 2.12 „Kutse vestlusele” (K15)). Peale selle vesteldi 6 inimesega, kellega keskenduti otseselt Sõnaveebi keskkonna kasutajakogemusele. Kokkuvõtte süvaintervjuude tulemustest leiab raporti lisast.

Järgnevas on esitatud Sõnaveebi kasutajauuringu veebiküsitluse tulemused küsimuste (K1–K21) kaupa (poolpaksus kirjas on lisatud küsimuse täpne sõnastus algses küsimustikus). Vastajate ja vastuste arv kõikus küsimuseti: analüüsisime kõiki küsimusele antud vastuseid, s.t ka neid ankeete, mis polnud lõpuni täidetud. Vastuseid on analüüsitud nii kvantitatiivselt (valikvastused, esitatud tabeli ja diagrammina) kui ka kvalitatiivselt (vaba tekstiga vastused ja kommentaarid, esitatud kokkuvõttena). Mõne küsimuse juures on ära toodud ilmekamaid vastajate tsitaate.

2. Veebiküsitluse tulemused

2.1. Sõnaveebi kasutamine (K1)

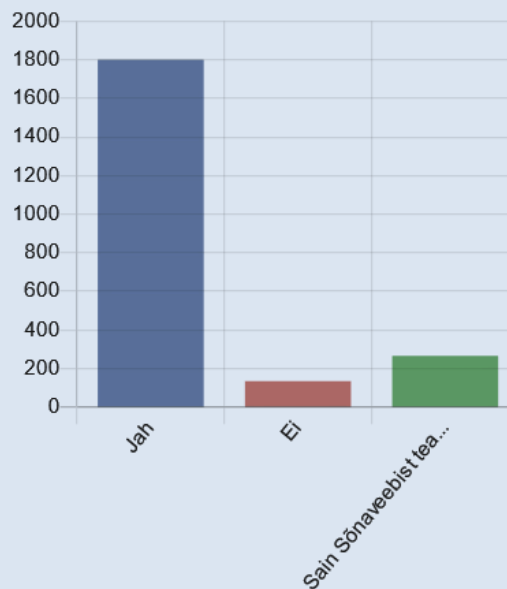
Küsimus K1: **Kas kasutate Sõnaveebi?** Küsimusele vastas **2151** inimest (vt tabel 1), kommentaari lisas **243** inimest (11,3%).

Enamik vastanutest juba kasutab Sõnaveebi (1752 vastajat, 81,4%), ei kasuta 135 vastajat (6,3%). 264 vastajat (12,3%) märkis, et nad kuulsid Sõnaveebist selle küsitluse kaudu.

Tabel 1. Kas kasutate Sõnaveebi? (N = 2151 inimest)

Vastus	Arv	Osakaal
Jah	1752	81,4%
Ei	135	6,3%
Sain Sõnaveebist teada siinse küsitluse kaudu	264	12,3%
Kokku	2151	100%

Sama info diagrammina:

Kommentaariid

Kommentaari jätnud vastajad tegid kokku **274** tähelepanekut. Osa märkis, et on pigem veel harjunud seni kasutatud keeleinfolehtedega (kn.eki.ee, keeleveeb, eki.ee); osa märkis, et kasutab Sõnaveebi aeg-ajalt, ei ole sellega veel päris harjunud; mõni kinnitas üle, et ei teadnud, et Sõnaveeb on olemas; ning mõni kavatseb Sõnaveebi kasutama hakata, sest see meeldib/huvitab.

Kommentaaries mainiti ka asjaolusid, mis polnud küsimusega otseselt seotud:

- Sõnaveebi kasutatakse tähenduste, (uute) normingute ja sõnavormide vaatamiseks,
- täpsustati tegevusi, mille puhul Sõnaveebi kasutatakse (keeleõppimisel, e-kirja kirjutamisel, tõlkimisel, ristsõnade lahendamisel, oma erialaga tegeldes).

Kommentaaries kerkis esile ka Sõnaveebi usaldusväarsuse teema:

- 23 vastajat (8%) märkis, et ei usalda Sõnaveebi,
- 8 vastajat (2%) märkis, et ei saa aru, mis on korrektne, „lubatakse kõike”, infot on vaja ÕSist üle kontrollida.

Keeleinfo hulga kohta mainiti:

- infot on liiga palju,
- infot on liiga vähe,
- pole saanud kõiki vastuseid,
- on huvitavat infot, aga tahaks veel rohkem.

Tsitaadid

„Sõnaveeb tuli tänase küsitluse peale torelda üllatusena, mingil põhjusel polnud sinna varem juhtunud.” (N50–54, MA)

„Sõnaveeb on arvutis kogu aeg lahti.” (N45–49, MA)

„Ei ole piisavalt usaldusväärne, et seda võtta keelenormingu aluseks. Kasutan ÕSi ja kunagisi keelenõuvaka materjale.” (isikuinfo puudub)

„ÕS on keele alus!” (isikuinfo puudub)

„Kasutan vähemalt kord nädalas, aga kontrollin igaks juhuks ka ÕSist üle.” (N45–49, magistrant)

2.2. Kasutamise sagedus (K2)

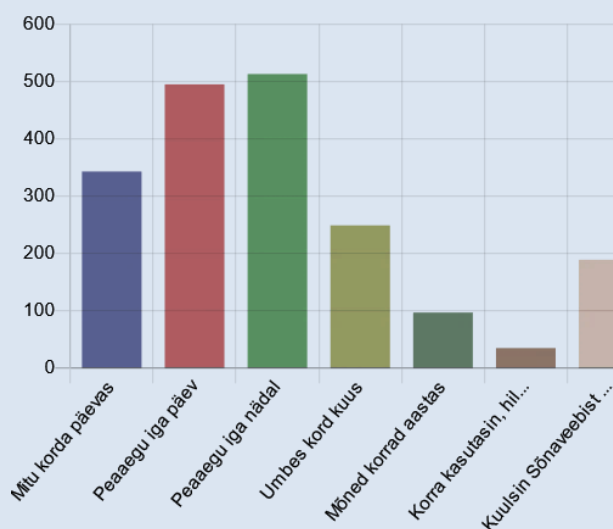
Küsimus K2: **Kui tihti kasutate Sõnaveebi?** Küsimusele vastas **1869** inimest (vt tabel 2).

Veidi rohkem kui pooled vastanutest (970 vastajat, 51,8%) kasutavad Sõnaveebi kas peaaegu iga nädal (493 vastajat, 26,3%) või peaaegu iga päev (477 vastajat, 25,5%). Mitu korda päevas kasutab Sõnaveebi 334 vastajat (17,9%). Umbes kord kuus külastab Sõnaveebi 245 vastajat (13,1%), mõned korrad aastas 97 vastajat (5%). 35 vastajat (1,9%) märkis, et korra on kasutanud, ent hiljem pole enam sattunud. 189 vastajat (19,1%) märkis, et nad kuulsid Sõnaveebist selle küsitluse kaudu, tutvuvad sellega alles nüüd.

Tabel 2. Kui tihti kasutate Sõnaveebi? (N = 1869)

Vastus	Arv	Osakaal
Mitu korda päevas	334	17,9%
Peaaegu iga päev	477	25,5%
Peaaegu iga nädal	493	26,3%
Umbes kord kuus	245	13,1%
Mõned korrad aastas	97	5,2%
Korra kasutasin, hiljem pole sattunud	35	1,9%
Kuulsin Sõnaveebist siinse küsitluse kaudu	188	10,1%
Kokku	1869	100%

Sama info diagrammina:

2.3. Seadmed, milles Sõnaveebi kasutatakse (K3)

Küsimus K3: **Millises seadmes Sõnaveebi kasutate?** Küsimusele vastas **1919** inimest (vt tabel 3), kokku anti **2950** vastust (valida sai mitu vastusevarianti). Valikus olid: arvuti, mobiiltelefon, tahvelarvuti.

Ligi pool vastajaist (824 inimest, 42,9%) kasutab Sõnaveebi nii arvutis kui ka mobiilis, 121 inimest (6,4%) kõigis kolmes seadmes (arvutis, mobiiltelefonis, tahvelarvutis). Kolmandik vastajaist, 622 inimest (32,4%) kasutab Sõnaveebi ainult arvutis, 209 (10,8%) ainult mobiilis, 15 (0,8%) ainult tahvelarvutis.

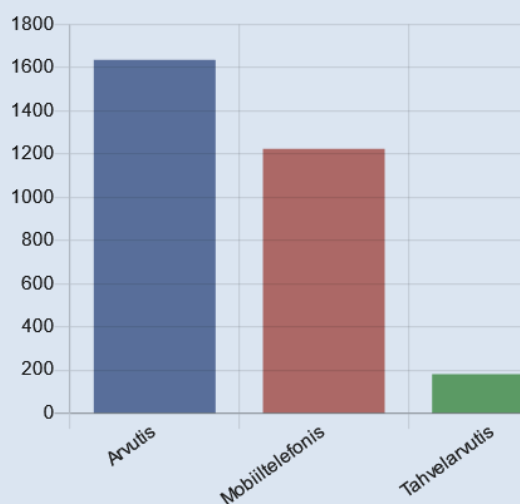
Kui omavahel võrrelda arvutit ja mobiiltelefoni, siis 1616 vastajat (81,6%) kasutab Sõnaveebi arvutis ja 1210 mobiilis (61,1%). Need näitajad erinevad Google Analyticsi infost, mille andmetel kasutas

novembris Sõnaveebi arvutis 45,3% ja mobiiltelefonis 53,6% (kasutajaid novembris kokku 92 000, info seisuga 01.12.2023). Tõenäoliselt vastasid Sõnaveebi küsitlusele siis pigem inimesed, kes seda kasutavad arvutis.

Tabel 3. Millises seadmes Sõnaveebi kasutate? (N = 1919)

Vastus	Arv	Osakaal
Arvutis ja mobiiltelefonis	824	42,9%
Arvutis, mobiiltelefonis ja tahvelarvutis	121	6,4%
Ainult arvutis	622	32,4%
Ainult mobiilis	209	10,8%
Ainult tahvelarvutis	15	0,8%
(Muud kombinatsioonid)	128	6,7%
Kokku	1919	100%

Sama info diagrammina:

2.4. Tagasiside andmine (K4)

Küsimus K4: **Sõnaveebi arvutiversioonis on praegu nupp „Tagasiside”, millele vajutades avaneb tagasisidevorm, kus peate jätma oma meiliaadressi. Kui Te soovite Sõnaveebi kasutades EKI-le tagasisidet anda, siis mis vormis eelistaksite seda teha?** Küsimusele vastas **1980** inimest, vastuseid anti kokku **2854** (valida sai mitu vastusevarianti) (vt tabel 4), kommentaari lisas **52** inimest (2,6%).

Kõige rohkem oli neid, kes pole tagasiside võimalust üldse märganud (758 vastust, 38,2% vastajatest / 26,6% kõigist vastustest). Kuna valida sai mitu vastusevarianti, siis on tabelis ära toodud nii osakaal

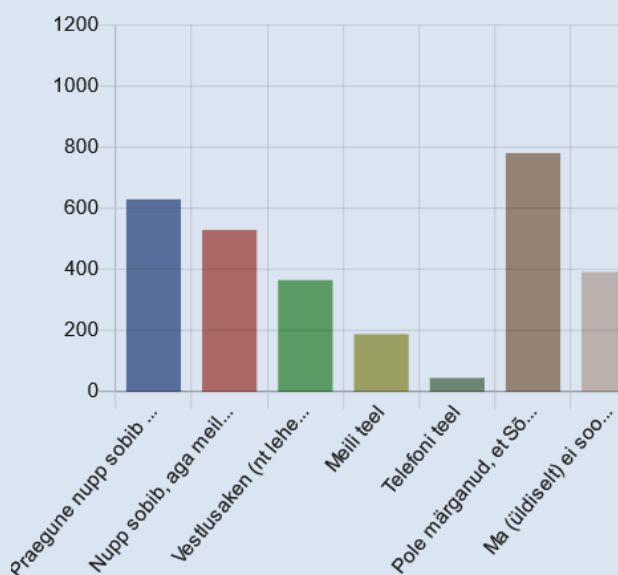
kõigist vastustest (koguhulk 100%) kui ka vastajatest (mitme valiku tõttu pole koguhulka arvestatud, N/A). Vastuste pingerida on sama mõlema osakaalu puhul.

Ligi kolmandik (615 vastust, 31,1% vastajatest) kinnitas, et sobib praegune tagasiside nupp koos meiliaadressi jätmisega. Veerand vastajaist (518 vastust, 26,2%) märkis (lisaks), et nupp sobib, aga eelistaks meiliaadressi mitte jätta. Ligi viiendikule sobiks vestlusaken (355 vastust, 17,9%). Vähem pooldati tagasisidestamist meili teel (188 vastust, 9,5%) ja telefoni teel (43 vastust, 2,2%). 5 inimesele sobisid kõik pakutud võimalused. Umbes viiendik vastustest (377, 19,0%) märkis, et nad üldiselt ei soovi tagasisidet anda.

Tabel 4. Mis vormis eelistate tagasisidet anda? (N = 1980 inimest, N = 2854 vastust)

Vastus	Arv (vastused)	Osakaal (vastustest / vastajatest)
Praegune nupp sobib (meiliaadress on kohustuslik)	615	21,5% / 31,1%
Nupp sobib, aga meiliaadressi ei taha lisada (nt oma sõnumile vastust ei soovi)	518	18,2% / 26,2%
Vestlusaken (nt lehe allservas)	355	12,4% / 17,9%
Meili teel	188	6,6% / 9,5%
Telefoni teel	43	1,5% / 2,2%
Pole märganud, et Sõnaveebis on tagasiside andmise nupp	758	26,6% / 38,2%
Ma (üldiselt) ei soovi tagasisidet anda	377	13,2% / 19,0%
Kokku	2854	100% / N/A

Sama info diagrammina:

Kommentaariid

Kommentaariid vastustele uut infot juurde ei andnud, korrates juba öeldud asju:

- e-post võiks olla vabatahtlik või võiks olla võimalus märkida „soovin vastust”,
- pole tagasiside võimalust kasutanud,
- tagasiside võiks olla nähtavam, ei ole märganud,
- tagasiside võiks olla lihtsam, osaliselt ette täidetud.

Mõni pidas tagasiside andmist lootusetuks ettevõtmiseks, mõni kinnitas üle, et tagasiside andmise võimalus on vajalik.

Tsitaadid

„Nupp sobib, aga ma ei saa aru, millist sisu te neisse lahtritesse ootate. Raske on täita ja ma ei ole tundnud, et seda tagasisidet keegi eriti sooviks.” (isikuinfo puudub)

„Ma annaksin meelsasti üles need sõnad ja tähendused, mida leian, et sõnaveebist puuduvad, aga ma ei viitsi täita liiga palju vorme ega sisestada e-posti aadressi.” (N50–54, MA)

„Tagasiside andmise viis poleks üldse oluline, kui EKI tagasisidega normaalselt ringi käiks. Mu meelest on probleem pigem tagasiside eiramises. Praeguse tagasisidevormi puhul on raske mõista, milliseid vastuseid lahtritesse soovitakse.” (N40–44, MA)

„Meiliaadress tagasiside nupu all võiks olla valikuline. Nt kui on tagasiside soov, et siis saaks meiliaadressi jätta.” (N45–49, MA)

„Jõudu, tore, kui on nii palju infot meie keele kohta, mis on vaid positiivne. Meeldib väga käänamis/pööramistabel, sest muidu võib ka tüübi järgi olla sõna raske käänata, meeldivad näited, võimalusel sõna päritolu, vihjed otsustele.” (N40–44, MA)

2.5. Hinnang keeleinfo liikidele (K5–K6)

Küsimus K5: **Mõtelge oma tavapärase sõnastikukasutamise peale. Mis infot Sõnaveebist otsite? Kui rahul olete selle infoga? Andke hinnang (kõikidele) nendele infoliikidele, mida tavaliselt otsite. Infole, mida Te enamasti ei otsi, pole vaja hinnangut anda.** Küsimusele vastas **1567** inimest.

Küsimus K6: **Kas on veel mingeid keelelisi küsimusi, millele tahaksite Sõnaveebis vastust leida? Millisest infost tunnete Sõnaveebis puudust?** Vastust kommenteeris **328** inimest.

Eri infoliike hindas erinev arv vastajaid, sest valida tuli ainult need infoliigid, mida tavaliselt otsitakse. Kõiki infoliike hinnati üsna palju (kõige rohkem 92,5%, kõige vähem 78,2%). Enim valiti hindamiseks tähenduste (92,5%), õigekirja (92,0%), sõnavormide ja sünonüümide (mõlemat 90,7%) infot. Vähim valiti hindamiseks häälduse infot (78,2%).

Vastajad olid keeleinfoga üldiselt rahul: hinnang 4–5 ehk „Pigem rahul” ja „Täiesti rahul” ületab 50% 8 infoliigi puhul 10-st. Enim ollakse rahul õigekirja (88,3%), sõnavormide (86,4%) ja tähenduste (84,2%) infoga. Alla 50% jäi rahulolu hääduse (47,1%) ja päritoluinfoga (42,1%). Hinnang 3 ehk „Ei oska öelda (on nagu on)” anti enim hääduse infole (40,5%), kolmandik ei osanud hinnata ka päritolu- (36,1%), rubriigi „ÕS selgitab” (34,6%) ja võõrkeelsete vastete (29,3%) infot. Hinnang 1–2 ehk „Ei ole üldse rahul” või „Pigem ei ole rahul” oli 20% juures päritolu (21,8%) ja võõrkeelsete vastete (19,2%) puhul, ülejäänute negatiivne hinnang jäi alla 15%. Vt täpsemat infot tabelis 5.1–5.10.

Tabel 5.1. Õigekiri (N = 1442)

Vastus	Arv	Osakaal
1	22	1,5%
2	52	3,6%
3	94	6,5%
4	339	23,5%
5	935	64,8%
Kokku	1442	99,9%

Tabel 5.2. Sõnavormid (N = 1422)

Vastus	Arv	Osakaal
1	18	1,3%
2	38	2,7%
3	137	9,6%
4	333	23,4%
5	896	63,0%
Kokku	1422	100%

Tabel 5.3. Tähendus (N = 1449)

Vastus	Arv	Osakaal
1	30	2,1%
2	62	4,3%
3	136	9,4%
4	508	35,0%
5	713	49,2%
Kokku	1449	100%

Tabel 5.4. Sünonüümid (N = 1422)

Vastus	Arv	Osakaal
1	39	2,7%
2	103	7,2%
3	227	16,0%
4	524	36,8%
5	529	37,2%
Kokku	1422	99,9%

Tabel 5.5. Võõrkeelsed vasted (N = 1323)

Vastus	Arv	Osakaal
1	72	5,4%
2	183	13,8%
3	387	29,3%
4	358	27,1%
5	323	24,4%
Kokku	1323	100%

Tabel 5.6. Rubriik „ÕS selgitab” (N = 1296)

Vastus	Arv	Osakaal
1	56	4,3%
2	106	8,2%
3	449	34,6%
4	364	28,1%
5	321	24,8%
Kokku	1296	100%

Tabel 5.7. Häälidus (N = 1226)

Vastus	Arv	Osakaal
1	62	5,1%
2	90	7,3%
3	497	40,5%
4	256	20,9%
5	321	26,2%
Kokku	1226	100%

Tabel 5.8. Oskuskeele info (N = 1312)

Vastus	Arv	Osakaal
1	43	3,3%
2	86	6,5%
3	342	26,1%
4	464	35,4%
5	377	28,7%
Kokku	1312	100%

Tabel 5.9. Päritolu (N = 1293)

Vastus	Arv	Osakaal
1	84	6,5%
2	198	15,3%
3	467	36,1%
4	300	23,2%
5	244	18,9%
Kokku	1293	100%

Tabel 5.10. Näitelauseid (N = 1377)

Vastus	Arv	Osakaal
1	65	4,7%
2	134	9,7%

3	244	17,7%
4	467	33,9%
5	467	33,9%
Kokku	1377	99,9%

Kommentaariid

Kommentaariid (328) teemad jaotusid otsesteks soovitusteks, selle kohta, millisest infost puudust tuntakse ja mida võiks lisada ning konkreetseks kiituseks või laituseks ehk hinnanguteks Sõnaveebi kohta. 5 inimest pidas vajalikuks märkida, et ei kasuta Sõnaveebi.

Iga neljas vastaja tegi ettepaneku lisada võimalus vaadata teiste keelte tõlkevasteid. Enim sooviti inglise keelt, aga mainiti ka saksa, soome, läti, rootsi, prantsuse, vene, ukraina ja viipekeelt.

Ligi viiendik kommenteeris tähendusi ja/või näitelauseid. Rohkem soovitakse sünonüüme, mainiti, et seletustes esinevaid sõnu võiks teha lingiks, n-õ õiged tähendused võiks ära märkida. Näitelauseid osas sooviti, et oleks rohkem erinevaid näitelauseid žanre, kritiseeriti veebist pärit näitelauseid.

Kommentaariid puudutasid õige-vale skaalat, samuti pakuti n-õ lahendusi ehk „rohkem reegleid ja soovitusi”. Sooviti termini ja üldkeele erinevuse väljatoomist, õigekirjainfot, õiged sõnavorme, eesti keele käsiraamatu reegleid, soovitusi, korrektsust, filoloogide poolt eelistatud variantide markeerimist, stiilireegleid ja -soovitusi, kontekste, kus midagi võib kasutada, rektsiooninäiteid, poolitamist ja silbitamist, head keelekasutust. Märjiti, et Sõnaveebi võiks kuuluda ka varasemad õigekeelsusallikad (keelenõuvakk, ametniku soovitussonastik, e-keelenõu / kn.eki.ee), samuti keeleteimetajate keelenõuanded. Tabusõnad ja taunitavad sõnavormid võiksid olla punasega markeeritud.

Osa ütles Sõnaveebi kohta kiidusõnu: hästi väljatöötatud, kõik vajalik on olemas, kõige parem vahend eesti keele õppimiseks, meeldib käänamistabel. Teine osa tegi Sõnaveebi kohta otsest kriitikat. Suures osas kattub see õige-vale teemaga, nt soovitakse selget juhust, kas sõna on argikeelne või kirjakeelne. Sõnaveeb „ei ole lõpuni usaldusväärne”, sest on liiga mürarikas ja kaootiline, ei paku õiged variante, aitab kaasa nullstiilile ja vaese keele võidukäigule, poolik, juhuslik, liiga vähese oskussõnavaraga, pole kindlust, et õigekeelsuskomisjon on kõik sõnad heaks kiitnud.

Pakuti ka uuenduslikke ideid, nt sooviti illustratsioone, linke piltsõnastiku juurde, statistikat, kui palju on mingit sõna otsitud.

Kommentaariides sooviti ka infot, mis tegelikult on Sõnaveebis olemas (nt hääldusmärgid, palatalisatsioonimärgid, välted, rõhk, registritähised, sõna lisamise või muutmise aeg, sõna algvorm). See on oluline tagasiside Sõnaveebi arendajatele ja koolitajatele: kuidas esitada rikkalikku keeleinfot intuiivselt arusaadaval moel. Sooviti metamärkidega otsingut (see sai Sõnaveebis kasutatavaks pärast veebiküsitlust).

Puudust tunti uuematest, kõnekeelsetest, eesti-inglise noortekeele sõnadest, erelistest, haruldastest sõnadest, kõnekäändudest ja murdesõnadest.

Tsitaadid

„ÕS võiks leida eestikeelsetele sõnadele ka vasted nii kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes (24) kui igas soome-ugri hõimukeeles (umbes 20±2). Kaaluda võiks ladina keele ja vene keele kaasamist. Paabeli peale läheks vaja ladina tähestikku, kirillitsa ja kreeka kirjasid.” (N/A35–39, kesk)

„Samuti ei soovi näha võõrkeeli. Need võiks saada kuskil püsivalt välja lülitada, mitte igal kasutuskorral.” (N45–49, MA)

„Sõnaveebis peaksid olema vaid eesti keelsed sõnad” (N45–49, MA)

„Veel - sõna kasutusala paremaks mõistmiseks võiks rõhutada (nt rasvakirja abil) sõnaühendeid, mida kasutatakse rohkem või mis on sobilikumad. Mõtlen siin näiteks sakslaste Dudeni online versiooni peale, mida ka sageli kasutan, kus on paljude sõnade juures esitatud sõnapilv ja sõnad, mis antud sõnaga sagedamini esinevad, on esitatud suuremas ja rasvasemas kirjas. Nii on kohe näha, milline omadus-, tegu- või muu sõna antud sõnaga paremini sobib või sagedamini koos esineb.” (N50–54, PhD)

„Tahaksin Sõnaveebist leida rohkem usaldusväärseid näiteid selle kohta, kuidas veaohlikke paronüüme tänapäeval õige on kasutada. Veebinäiteid ju usaldada ei saa.” (N40–44, MA)

„Kuidas sõnaveebi tulemusi tegelikult kasutada? Praegu on seal ümmargune poolpehme jutt nagu näiteks "argikeele sõna, mida ei sobi kasutada kirjakeeles". Selle asemel võiks olla "tohib kasutada" või "ei tohi kasutada", ehkki veel parem oleks "lubatud kasutada" või "keelatud kasutada".” (M55–59, MA)

„Teie deskriptiivne lähenemine on kuidagi liiga preskriptiivne.” (N40–44, MA)

„Kuidas teha uudissõnu! Väike sõnavõistlus(t)e käsiraamat kuluks ära. Samuti mingisugune ajatelg varem kasutatud terminitest ja sõnadest viimase 100 aasta jooksul. vbl mingi selline sõnastiku formaat kus saab vaadata aasta a la 1900, 1921, 1930, 1949, 1965, 1981 sõnastikku, aasta 2023 vs mis sõna varem kasutati. Oleks nt stsenaaristidele väga kasulik.” (M40–44, MA)

„Minu jaoks on sõnaveeb sõnastik väga hästi välja töötatud. sõnaveeb hõlmab endast maksimaalselt palju võimalusi sõnadega töötamiseks.” (N25–29, BA)

2.6. Kujundus: Sõnaveeb arvutis ja mobiilis (K7–K9)

Küsimus K7–K8: **Kui kasutate Sõnaveebi arvutis (K7) / mobiilis (K8): olete otsinud sõna ja saanud vastuse. Kas tahate näha kogu infot korraga (nagu praegu) või ise infot valida (nt nuppudest nagu siin pildil)? Võrrelge pilte ja märkige oma eelistus.** Küsimusele kujunduse kohta arvutis vastas **1341** inimest, kujunduse kohta mobiilis vastas **1164** inimest (vt tabel 6).

Küsimus K9: **Kui Teil on mõtteid nähtud kujunduste kohta või muid kujundusettepanekuid, palun kirjeldage neid siin.** Kujunduse kohta lisas kommentaari **157** inimest.

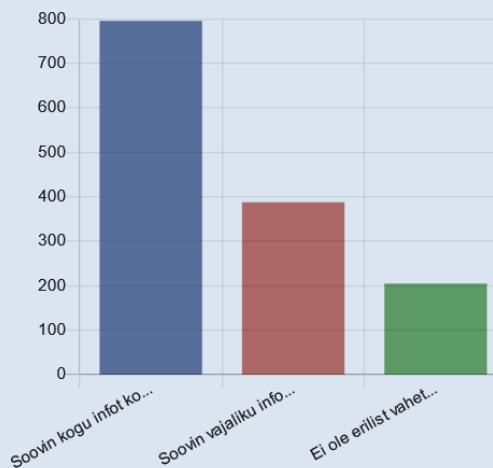
Arvutis soovitakse näha kogu infot korraga (760 vastajat, 56,7%), ligi kolmandik soovib vajaliku info ise avada (380 vastajat, 28,3%). Mobiilis on ootused täpselt vastupidised: vajalik info soovitakse pigem ise avada (652 vastajat, 56,0%), ligi kolmandik soovib näha kogu infot korraga (31,1%). Kummalgi juhul oli veidi rohkem kui kümnendik neid, kes ei pidanud esitusviisi oluliseks, vaid soovisid info lihtsalt kätte saada (arvutis 201 vastajat, 15,0%, mobiilis 150 vastajat, 12,9%).

Tabel 6. Sõnaveeb arvutis (N = 1341) ja mobiilis (N = 1164)

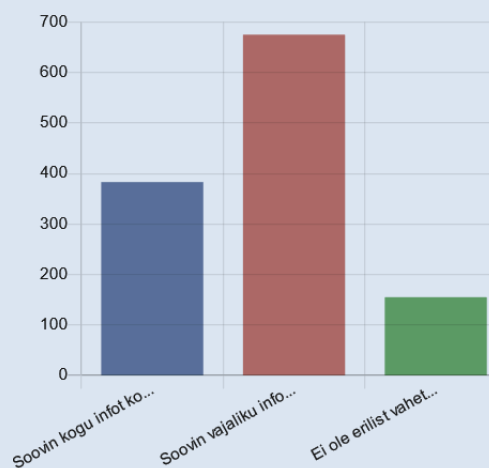
Vastus	Arv (arvutis)	Osakaal (arvutis)	Arv (mobiilis)	Osakaal (mobiilis)
Soovin kogu infot korraga näha ja hiirega/sõrmega õigesse kohta kerida	760	56,7%	362	31,1%
Soovin vajaliku info ise avada, klõpsates ühele või mitmele nupule (pilt on illustreeriv, mitte valmislahendus)	380	28,3%	652	56,0%
Ei ole erilist vahet, peaasi et info kätte saan	201	15,0%	150	12,9%
Kokku	1341	100%	1164	100%

Sama info diagrammina:

Kui kasutate Sõnaveebi arvutis: olete otsinud sõna ja saanud vastuse. Kas tahate näha kogu infot korraga (nagu praegu) või ise infot valida (nt nuppudest nagu siin pildil)? Võrrelge pilte ja märkige oma eelistus.

Kui kasutate Sõnaveebi mobiilis: olete otsinud sõna ja saanud vastuse. Kas tahate näha kogu infot korraga (nagu praegu) või ise infot valida (nt nuppudest nagu siin pildil)? Võrrelge pilte ja märkige oma eelistus.

Kommentaariid

Kommentaariides korraati üle, et arvutis eelistatakse enamasti näha kogu infot korraga, aga mobiilis kompaktsuse huvides nuppude abil ise infot valida. Esile tõusis mõte, et kasutaja tahab ise valida, kas ta näeb kogu infot korraga või saab nuppe vajutada. Nuppude asemel pakuti ka teisi variante: rippmenüü, ankurlink, ikoonid, sakid, akordionid. Sõnaveeb võiks kasutaja eelistused meelde jätta (nt küpsistega). Veebilehe kõrval soovitakse ka rakendust.

Nuppudega lahenduse kohta ilmnes vastuolulisi arvamusi: ühelt poolt sunnivad nupud kasutajat valikuid tehes liigselt mõtlema, teisalt nähakse selles just positiivset – see tõstab kasutajate teadlikkust keeleinfost. Osa leidis, et kogu info korraga nägemine on infomüra, samas ei tea, kas nupu taga on ka infot. Oleks vaja selgesti esitada, kui nupu taga leidub infot ja et see avaneb samal lehel, mitte uues aknas. Need, kes eelistavad arvutis näha kogu infot korraga, kasutavad info leidmiseks Ctrl + F otsingut.

Kommenteeriti, et kujundus võiks olla värvilisem ja info selgemalt eristatud: osa jaoks on praegu info tihedalt üksteise otsas ja tekstide värvid on sarnased (palju halli, natuke musta). Homonüümide esitus mitmel vahekaardil jääb osadel märkamata, pakuti värvilahendustega (nt pealkirjade või sõnastike) eristamist. Mainiti ka seda, et katsetada tuleks, kuidas värvipimedad hakkama saavad. Samuti kommenteeriti, et kujundus võiks olla kompaktsem, paar vastajat soovib vähem tühja ruumi.

Võrdlusalusena nimetati paaril korral kn.eki.ee lehte, kus värvilahendus toob erinevad sõnastikud ja kihid selgemini välja. Osa soovis kujunduses lahendusi, mis on juba tuttavad keelevel.ee ja kn.eki.ee keskkonnast.

Ettepanekuid tehti otsingu parendamiseks, näiteks sooviti hajusotsingut, et leiaks üles sõna ka siis, kui täpset kirjapilti ei tea või kui otsingusse tuleb sisse kirjaviga.

Mobiilis tahetakse kõige rohkem kohe näha tähendusi, kui muu on nuppude taga, samuti sõnavorme. Arvutivaates mainiti samuti tähendusi, aga välja toodi ka sünonüüme, rubriiki „ÕS selgitab”. Arvamused on vastuolulised teiste keelte vastete suhtes – osa soovib neid kohe näha, osa ei taha teisi keeli (üldse) näha. Mõned kommenteerijad soovisid normingute selget eristamist. Tehti ka muid ettepanekuid, näiteks et tähenduse juures võiks olla illustreeriv joonis või pilt, mis aitaks teisest kultuurist inimesi.

Osa ei saa aru üld- ja oskussõnastike vahekorra ega sellest, miks sõnastike info on dubleeritud.

Tsitaadid

„Nuppudega disain on kasutajakogemuse seisukohast väga halb: see sunnib kasutajat liigselt mõtlema ja valikuid langetama, tehes kogemuse vähem sujuvaks, isegi frustrerivaks.” (isikuinfo puudub)

„Mõnes mõttes on see uus lahendus [nupud – LR] hea, sest siis paneb see kasutajat mõtlema, et näe siin on "ÕS selgitab", "Sünonüümid" "Teised keeled" jne. Kui kõik koos ühel lehel, siis ei pööra sellele nii suurt tähelepanu. See tõstaks ka kasutajate teadlikkust.” (N45–49, BA)

„Keeletoimetajana soovin algul näha, millistes jaotistes minu otsingu puhul üldse infot pakutakse (infota/tühjad jaotised võiksid jääda suletuks), kuid nupud võiksid olla hoopis ebavajaliku infoosa sulgemiseks, et saaksin paremini keskenduda sellele infoosale, mida soovin põhjalikumalt (nt ekraanil kõiki variante kõrvutatades) uurida.” (N60–64, BA)

„kn.eki.ee kujundus on selline, kus silm liigub enamasti automaatselt õige vastuse juurde ja otsitav info on kergesti leitav. Sõnaveebi kasin värvivalik, kirjastiil ja tihe paigutus aga on närviajav.” (M35–39, MA)

„Võõrkeelsete sõnade blokk seletuse all ja tõlgitud lausete sektsioon on täiesti mõttetu ja üleliigne. Jääb arusaamatuks, miks te vabatahtlikult oma skoopti nii laiaks tahate ajada.” (isikuinfo puudub)

„Palun, palun, palun eristage selgelt norming ja mittenorming.” (N45–49, MA)

„Tuua punasega välja, mis vorme mitte kasutada (laialt levinud vigade osas). Valik teha, mis sõnadele esmajärjekorras selline lisainfo lisada võiks saada statistikast, milliseid sõnu kõige rohkem otsitakse.” (N25–29, BA)

„Oskus jm sõnastike sektsioon on kohati üleliigne: duplikeerib eelnevalt kuvatud definitsioone, tehes vaate mõttetult kirjuks.” (M25–29, BA)

2.7. ÕS 2018 veebis ja paberil (K10)

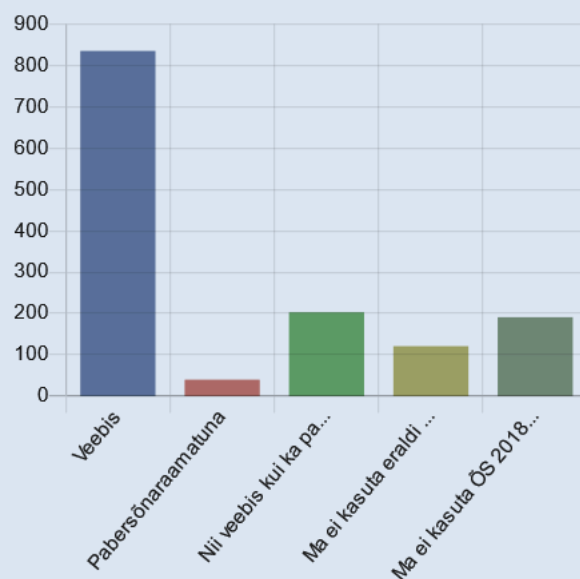
Küsimus K10: **Kuidas kasutate viimast, 2018. aastal ilmunud õigekeelsussõnaraamatut ÕS 2018?** Küsimusele vastas **1339** inimest (vt tabel 7), vastustele lisati **45** kommentaari (3,4%).

Kolmveerand kõigist vastajatest kasutab ÕS 2018-t veebis (1004 inimest, 74,9%), sh rohkem kui pooled üksnes veebis (804 inimest, 60,1%) ja 200 inimest nii veebis kui ka paberil (14,9%). Veidi rohkem kui kümnendik vastajaist (180 inimest, 13,4%) ei kasuta ÕSi üldse. Alla kümnendiku (116 inimest, 8,7%) ei kasuta eraldi veebilehel olevat ÕSi (seeasemel ilmselt e-keelenõu veebilehte, nagu kommentaarides mainitud). Üksnes paberraamatuna kasutab ÕSi 39 inimest (2,9%), sh 3 inimest ka vanemat väljaannet kui ÕS 2018.

Tabel 7. Kuidas kasutate ÕS 2018? (N = 1339)

Vastus	Arv	Osakaal
Veebis	804	60,1%
Nii veebis kui ka pabersõnaraamatuna	200	14,9%
Ma ei kasuta ÕS 2018-t üldse	180	13,4%
Ma ei kasuta eraldi veebilehel asuvat ÕS 2018-t	116	8,7%
Pabersõnaraamatuna	39	2,9%
Kokku	1339	100%

Sama info diagrammina:

Kommentaariid

Kommentaariid vastustele uut infot juurde ei andnud, korrates juba öeldud asju:

- ÖSi kasutatakse veebis,
- ÖSi kasutatakse e-keelenõu lehe kaudu,
- kasutatakse Sõnaveebi,
- (vahetevahel) kasutatakse ÖSi paberversiooni,
- ÖSi kasutatakse harva või üldse mitte,
- kasutatakse vanemat pabersõnaraamatut.

2.8. ÖS 2025 veebis ja paberil (K11)

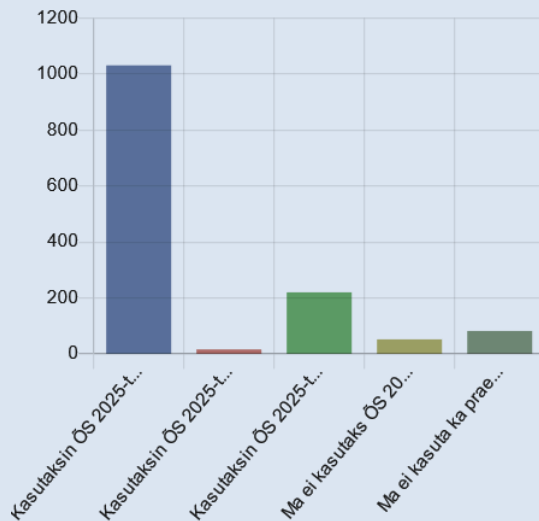
Küsimus K11: Järgmine ÖS ilmub 2025. aastal Sõnaveebis. Võrreldes ÖS 2018-ga on ÖS 2025 tunduvalt mahukam: märksõnu on umbes kolm korda rohkem (kokku ligikaudu 170 000 sõna), käänamise-pööramise tüüpsõnade asemel on esitatud kõik sõnavormid, lisatud on sünonüüme, tähendusi ja palju muud. Soovime saada aimu, kuidas kasutaksite järgmist ÖSi, kas veebis ja/või pabersõnaraamatuna. Küsimusele vastas 1350 inimest (vt tabel 8). Vastust kommenteeris 14 inimest.

Enamik, s.t ligi 90% kõigist vastajatest kasutaks ÖS 2025-t veebis (1209 inimest, 89,6%), sh kolmveerand (993 inimest, 73,6%) kasutaks ÖSi üksnes veebis ja 216 inimest nii veebis kui ka paberil (16%). 76 inimest (5,6%) kinnitab, et nad ka praegu ei kasuta ÖSi peaaegu üldse. 49 inimest (3,6%) ei kasutaks ÖS 2025-t pabersõnaraamatuna, aga sooviks, et see oleks neil riulil olemas. Pabersõnaraamatut kasutaks kõigest 16 inimest (1,2%), seejuures tuuakse põhjuseks harjumus.

Tabel 8. Kuidas kasutaksite ÖS 2025? (N = 1350, 14 kommentaari)

Vastus	Arv	Osakaal
Kasutaksin ÖS 2025-t veebis	993	73,6%
Kasutaksin ÖS 2025-t nii veebis kui ka pabersõnaraamatuna	216	16,0%
Ma ei kasuta ka praegu ÖSi peaaegu üldse	76	5,6%
Ma ei kasutaks ÖS 2025-t pabersõnaraamatuna, aga soovin, et see oleks mul riulil olemas	49	3,6%
Kasutaksin ÖS 2025-t pabersõnaraamatuna, sest olen harjunud pabersõnaraamatut kasutama	16	1,2%
Kokku	1350	100%

Sama info diagrammina:

Võrreldes ÖS 2018 veebikasutajatega (vt K10, tabel 7), on potentsiaalseid veebikasutajaid ÖS 2025 puhul veelgi rohkem: 89,6% (ÖS 2018 vastavalt 74,9%). Huvitaval kombel on neid, kes hindavad end edaspidi kasutama mõlemat, nii veebi- kui paberversiooni, pisut enam kui ÖS 2018 puhul, ehkki olulist vahet pole: 16,0% (ÖS 2018 vastavalt 14,9%).

Kommentaariid

Kommentaare oli väga vähe (kokku 14). Näiteks oli märgitud, et ei saada aru, mis asi on ÖS 2025 ja mis suhe tal praeguse EKI ühendsõnastikuga on. Kasutamine üldse (ei täpsusta, kas veebis või paberraamatuna) sõltub sellest, milline uus ÖS 2025 tuleb: kui jääks EKI ühendsõnastikust eraldi, siis kasutaks; kui ÖS 2025 ei hakka meeldima, plaanitakse kasutada ÖS 2018 edasi.

Teadvustatakse veebiversiooni eeliseid: veebis on mugavam, ajasäästlikum, kompaktsem, parem. Pabersõnaraamatut peavad vajalikuks mh ka need, kes plaanivad kasutada ÖS 2025 veebis (nt eksamik, kui internetti pole või lihtsalt et oleks riulis). Ka vanemad inimesed arvatakse vajavat paberversiooni. Vrd pabersõnaraamatu sisu puudutava küsimuse (K12) juures kinnitas 15 inimest (13,5% sealsetest vastajatest), et nad paberil sõnaraamatut ei kasuta.

Tsitaadid

„Oleneb, missugune see ÖS2025 tuleb, võimalik, et kasutan edaspidi ÖS2018-t” (N40–44, MA)

„Kasutaksin ÖS-i, juhul, kui ta jääb eraldi kasutatavaks, ei ole Sõnaveebi ära uputatud” (N55–59, MA)

„Veebis on mugavam kasutada, ajasäästlikum ja kompaktsem. Pabersõnaraamatuna võiks ta mul riulis seista, aga kas kasutaksin? Vaevalt. Veebis on lihtsalt parem.” (N30–34, magistrant)

„Ma ei tea kuidas see näeb välja” (N25–29, MA)

„Tavakasutajana tahaksin kõik oma keelega seotud infot saada ühest kohast. Samas tundub, et kuna mõned sõnaraamatud sisaldavad sarnast infot, siis nad on sunnitud omavahel võistelda kasutajate pärast. Seega ongi palju mugavam Sõnaveebi kasutada nii info täiuse kui ka (palju) parema liidese tõttu. Küsimuse vastuseks: kasutaksin edasi Sõnaveebi, kus on jubagi sõnavormid, sünonüümid, tähendused, ja palju muud. Kui uue ÕSi sisu saab siia ka lisatud, see oleks väga tore. Muidu ei usu, et hakkaksin eraldi uut ÕSi kasutama.” (N20–24, kesk)

„Kasutaksin veebis, aga sooviksin ka raamatut” (N35–39, MA)

„Ei kasutaks paberil, aga tulevastele põlvetele peab jääma ÕS kui terviklik teos, kasvõi e-raamatuna” (M45–49, BA)

2.9. ÕS 2025 paberil. Mis infot peaks sisaldama? (K12)

Küsimus K12: Kui kasutaksite „Eesti keele sõnaraamatut ÕS 2025” pabersõnaraamatuna, palun kirjeldage, mida selle mahukast infost sooviksite näha pabersõnaraamatus. Vaba teksti vormis kommenteeris 111 vastajat, kes tegid kokku 156 tähelepanekut.

Kommentaariid

Kõige rohkem oli neid, kes soovisid paberil näha kogu infot, kohati kaheldes, kas see ära mahub (võib-olla kuidagi lühendada). Mainiti, et meeldib lehitseda. Ligi viiendik vastanutest sooviks, et ÕS 2025 näeks välja nagu ÕS 2018. Mis puutub paberile trükitud sisusse, siis mainisid vastajad järgmist keeleinfot:

- tähendused, näitelauseid, uudissõnad, halvustamise info,
- tüüpsõnad, käänamine-pööramine,
- õigekiri, sõnaloend,
- normikirjakeele info.

Paberversiooni arvati vaja minevat kohustusliku õppevahendina koolis. Osa kinnitas üle, et soovib, et ÕS 2025 lihtsalt „seisaks riivilil” / „oleks variandina olemas”.

15 inimest kinnitas, et nad paberil sõnaraamatut ei kasuta.

Tsitaadid

„Isegi vanainimesele ei kingiks enam pabervarianti. Vbl ainult koolides ja raamatukogudes võiks olla, et uus põlvkond oskaks raamatut kasutada.” (N40–44, PhD)

„Keeleareng peab olema nähtav ja kasutatav.” (M60–64, MA)

„Pabersõnastikul on oluline funktsioon arhiveeriva objektina. Raamatud elavad digitaalsed andmebaasid alati üle. Sõnaveebi tehnoloogia roiskub näkase dekaadiga, aga pabersõnastik ei vaja säilimiseks isegi mingit nõtkust.” (M40–44, MA)

„Viimastel aastatel olen vajanud pabersõnaraamatut koolis toimuvate riigieksami jaoks ja siis neid proovinud kokku laenata. Õpilased kasutavad veebis, aga eksamil peavad kasutama raamatuna. Seda peaks mõtlema, kuidas lahendada.” (N50–54, MA)

„... ja eraldi veebilehel (mida ei täiendata, sest veebis olev sisu peab vastama pabersõnaraamatu omale).” - milleks ennast niimoodi kinni kirjutada? .. Miks jätta kasutamata võimalus, et veebis saaks muudatusi teha operatiivsemalt? Kui on oluline eristada, et paberversioonis on see teisiti, saab seda veebilehel välja tuua.” (N45–49, MA)

„Kindlasti ei sooviks ma paber-ÕS-is näha rubriiki "ÕS selgitab", sest selle rubriigi selgitused pole ju mitte ÕS-i omad (st kirjakeelt normeerivad), vaid esindavad mõne üksiku keeleanarhisti püksikummi lödvendamise poliitikat eesti keeles.” (N60–64, BA)

2.10. Sõnaveebi kasutajakogemus (K13)

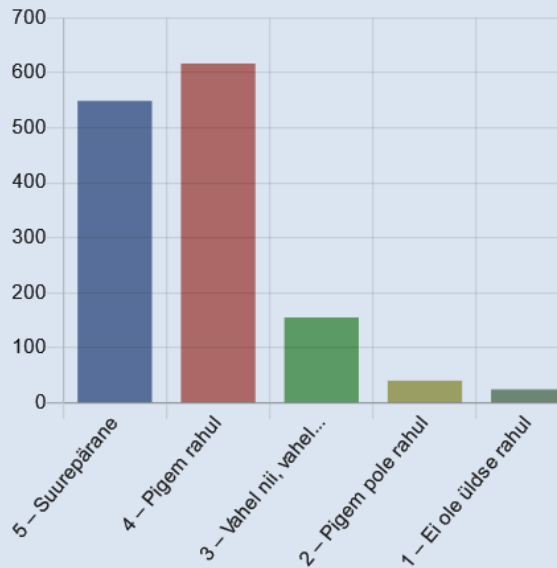
Küsimus K13: **Kui rahul olete kokkuvõttes Sõnaveebi kasutajakogemusega? Soovi korral palun kommenteerige.** Küsimusele vastas **1333** inimest (vt tabel 9). Vastust kommenteeris **316** inimest (23,7%).

Enamus vastajaid oli Sõnaveebi kasutajakogemusega pigem rahul (1116 inimest, 83,7%), sh suurepäraseks hindas oma kasutajakogemust 520 vastajat (39,0%) ja pigem rahul oli 596 inimest (44,7%). Kümnendik vastajaid hindas kogemuse keskmiseks (vahel nii, vahel naa) (153 inimest, 11,5%). Väga vähe oli neid, kes pigem ei olnud rahul (40 inimest, 3%) või polnud üldse rahul (24 inimest, 1,8%).

Tabel 9. Kui rahul olete kokkuvõttes Sõnaveebi kasutajakogemusega? (N = 1333)

Vastus	Arv	Osakaal
5 – Suurepärane	520	39,0%
4 – Pigem rahul	596	44,7%
3 – Vahel nii, vahel naa	153	11,5%
2 – Pigem pole rahul	40	3,0%
1 – Ei ole üldse rahul	24	1,8%
Kokku	1333	100%

Sama info diagrammina:

Kommentaariid

Meeldib muutmisparadigmade esitus (et kõik on lahti kirjutatud) ja see, et kogu info on ühes kohas koos. Kiideti, et läheb järjest paremaks, Sõnaveebi hinnati heaks keele õppimisel, selgeks ja lahedaks. Puudust tunti hägusotsingust ja normikirjakeelest ning registrimärgenditest. Häirib „nipsakas toon rubriigis „ÕS selgitab” ja sisuliste soovitude puudumine” („kus on ÕSi sõnad?”), ei meeldi veebinäited, tuuakse esile tehnilisi probleeme (ei avane).

Kokkuvõttes on hinnangud vastandlikud, sündinud peamiselt vastavalt deskriptiivsuse või preskriptiivsuse eelistamise pinnalt. Osa kommentaare peegeldab keeleinfo esitamise viisi vastuvõetamatust ja norminguteusku.

Tsitaadid

„Ma olen vanakooli inimene ja mulle meeldib, kui kõike ei anta vabaks, vaid säilivad reeglid. Oleks hea, kui Sõnaveeb neid reegleid ka kajastaks.” (N45–49, PhD)

„Näitelaused võiks olla kvaliteetsemad, vahel on need liiga suvalised veebist pärit laused, mis ei haaku hea keelekasutuse või stiiliga. Palju kantseliiti.” (N35–39, MA)

„Ei saa aru, kas sõna võib kasutada või mitte.” (N55–59, MA)

2.11. Veel kommentaare Sõnaveebi kohta (K14)

Küsimus K14: **Kui Teil on Sõnaveebi kohta veel tagasisidet, mida Te ei saanud siin küsimustikus öelda, palun kommenteerige siin.** Võimalust lisada veel kommentaare Sõnaveebi kohta kasutas **162** vastajat.

Eelmiste küsimustega võrreldes midagi uut siinsetest kommentaaridest välja ei tulnud, peamiselt kinnitatakse üle oma (juba varem väljendatud) kindlaid hoiakuid.

Kõige suurema rühma moodustavad tänu- ja kiidusõnad Sõnaveebile, neid esines igas kolmandas vastuses (50 kommentaari, 30,9%). Väiksem rühm kommentaare (kokku 24, 14,8%) kahtleb Sõnaveebi usaldusväarsuses, soovides veidi rohkem korrektsust, usaldades pigem senist ÕSi, aga ka seletavat sõnaraamatut (EKSS) ja võõrsõnade leksikoni. Omaette rühma moodustasid jätkuv ÕSi selgituste soov ja hirm, et ÕSi selgitused muutuvad või kaovad sootuks. Mõnel korral sooviti Sõnaveebi koolitust ja avaldati arvamust, et liiga vähe on sellele reklaami tehtud. Vahel ei leita infot ka seetõttu, et infot on liiga palju või et lihtsalt kujundus ei meeldi.

Mitmeid kommentaare lisati selle kohta, kuidas Sõnaveebi paremaks muuta. Tehnilisest aspektist mainiti hajusotsingu või muu paindliku „valin ise üksused” lahendust või ka komplekspäringu võimalust. Samuti kirjeldati, kuidas võiks olla mugavam otsida või ka tegijatele tagasisidet anda. Soovitati siduda muude EKI sõnakogude ja teatmikuga, samuti murde- jt sõnastikega, et oleks mitmekesisem otsing. Märjiti, et kõike ei leia, samuti et olemasolev info ei ole piisavalt huvitav või inspireeriv. Toodi välja, et väljaspool Euroopat on Sõnaveeb aeglane, samamoodi Venemaal, kus on vaja oma klaviatuuri. Toodi välja, et muuttüüpide tabel ei peaks Sõnaveebist välja viima.

Korrati veebist pärit näitelauseste kriitikat. Märjiti, et oskuskeelega osa võiks olla selgem ja mahukam, näiteks IT-valdkonna sõnavara. Ka teiste keelte vajadus toodi välja, ennekõike inglise ja saksa keele oma. Leiti, et Sõnaveeb on ennekõike kasulik keeleõppes ja seal võiks rohkemgi keeleõppega seotud asju leiduda. Pakuti uusi ideid, näiteks tumeda kujunduse võimalust ja päeva sõna rubriiki.

Tsitaadid

„Näiteks Minu jaoks täidab Sõnaveeb praegusel kujul oma eesmärgi suurepäraselt! Palun ärge rikkuge töötavat tarkvara ära!” (M25–29, BA)

„Sõnaveeb mängib minu igapäevaelus väga väga suurt rolli. armastan selle kasutamist palju rohkem kui vana eki veebisaidi kasutamist. Te teete suurepärasest töödest, aitäh Teile!” (N20–24, omandan bakalaureusekraadi)

„Oli ka viimane aeg tänapäeva tulla! Loodetavasti päästab see eesti keele.” (M45–49, teised)

„Venekeelsete tõlgete asemel võiks olla ingliskeelsed.” (N30–34, kesk)

„Juba mainisin, kuid tõesti minu jaoks on kõige olulisem pool semiootiline. Tahaks rohkem mõista ja leida tähendusi ning ideid, mis keset kirjutamise protsessi oleks abiks ning inspiratsiooniks.” (N40–44, MA)

„Sõnaveebis on sõnade eri tähendused kas välja toomata või halvasti esitatud; näitelaused igavad, tuimad, ühesugused. Ei ole sünonüüme, ei ole antonüüme, ei ole esitatud sõnaühendeid!, ei ole esitatud fraseologisme, võõrsõnade tausta, etümoloogiat; Arusaamatu rubriik (lollitamiseks vist mõeldud) on sarnased sõnad! Milleks jumala eest netiajastul, kui igaüks võib ise otsida veebist sõnu ja näiteid, esitada sõnastikulehel suvalisi veebinäiteid?! Aga see kõik on mõttetu jutt, need, keda sõnaveeb ei rahulda, on ju vähemus, enamikku niikuinii ei huvita. Nii et koerad hauguvad, karavan läheb edasi. Mis eesti keel? Jõudu oksa saagimisel, millel ka ise istute!” (N55–59, MA)

2.12. Kutse vestlusele (K15)

Küsimus K15: Lisaks siinsele veebiküsitlusele soovime lähemalt vestelda Sõnaveebi erinevate kasutajatega, kes aitaksid EKI-l Sõnaveebi veelgi paremaks teha. Vestluse viib läbi EKI koostööpartner Rakendusliku Antropoloogia Keskus juuni- ja juulikuus 2023. Vestlus kestab umbes ühe tunni. Vestleme 15 inimesega, kelle valime välja erineva taustaga Sõnaveebi kasutajate seast hiljemalt jaanipäevaks 2023. Võtame nendega meili teel ühendust. Vestluses osalejad saavad tänutäheks endale valida sobiva EKI pusa (vt pildilt). Pusa saab kätte septembris 2023. Kui olete nõus vestluses osalema, palun jätke meile oma e-posti aadress (kirjutage see pildi all olevasse lahtrisse). Kasutame Teie meiliaadressi ainult siis, kui kutsume Teid vestlusele. Oma meili andis 537 inimest. Rakendusliku Antropoloogia Keskus (RAK) vestles 16 inimesega.

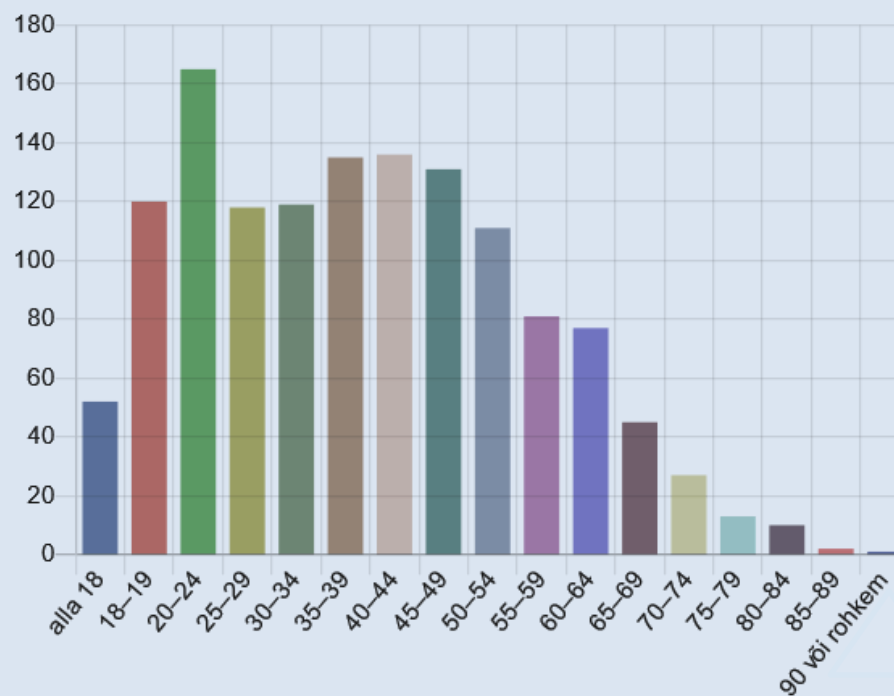
2.13. Vastajate andmed: vanus, sugu, haridus, emakeel(ed) (K16–K19)

Vanuse küsimusele vastas 1291 inimest (vt tabel 10). Soo küsimusele 1312 inimest (vt tabel 11). Hariduse küsimusele vastas 1265 inimest (vt tabel 12), vastust kommenteeris 47 inimest. Emakeel(t)e küsimusele vastas 1386 inimest, kokku anti 1413 vastust (vt tabel 13), vastust kommenteeris 42 inimest.

Tabel 10. Vanus (N = 1291)

Vastus	Arv	Osakaal
18–19	120	9,3%
20–24	165	12,8%
25–29	118	9,1%
30–34	119	9,2%
35–39	135	10,5%
40–44	136	10,5%
45–49	131	10,1%
50–54	111	8,6%
55–59	81	6,3%
60–64	77	6,0%
65–69	45	3,5%
70–74	27	2,1%
75–79	13	1,0%
80–84	10	0,8%
85–89	2	0,2%
90 või rohkem	1	0,0%
Kokku	1291	100%

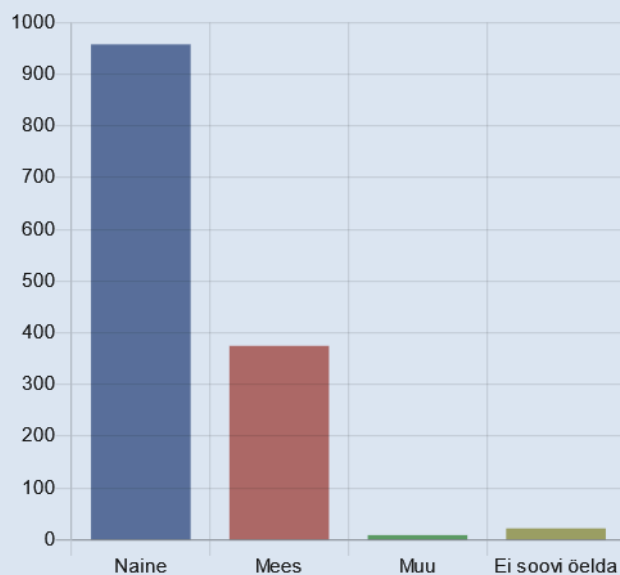
Sama info diagrammina:

Tabel 11. Sugu (N = 1312)

Vastus	Arv	Osakaal
Naine	934	71,2%
Mees	350	26,7%
Muu	8	0,6%
Ei soovi öelda	20	1,5%
Kokku	1312	100%

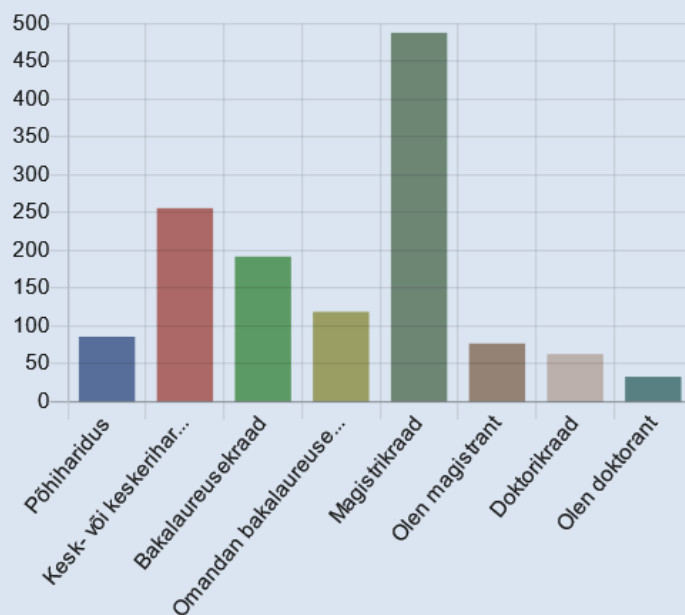
Sama info diagrammina:

Tabel 12. Haridus (N = 1265)

Vastus	Arv	Osakaal
Põhiharidus	48	3,8%
Kesk- või keskeriharidus või kutseharidus koos keskharidusega	245	19,4%
Omandan bakalaureusekraadi	119	9,4%
Bakalaureusekraad	192	15,2%
Olen magistrant	77	6,0%
Magistrikraad	488	38,6%
Olen doktorant	33	2,6%
Doktorikraad	63	5,0%
Kokku	1265	100%

Sama info diagrammina:

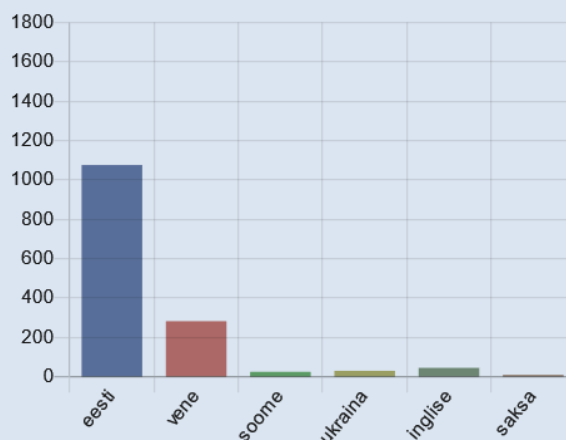
Hariduse kommentaarides täpsustati mh:

- millal või kus haridus omandati ja et kraad võrdsustati hiljem mõne tänapäevasega,
- et kraad või kool jäi pooleli,
- üks magistrikraad on olemas ja omandatakse teist,
- eriala/tööd („õmbleja lihtsalt”),
- et kuu aja pärast saadakse haridus kätte (täpsustamata, milline).

Tabel 13. Emakeel(ed) (N = 1413)

Vastus	Arv	Osakaal
eesti	1038	73,5%
vene	264	18,7%
inglise	43	3,0%
ukraina	31	2,2%
soome	26	1,8%
saksa	11	0,8%
Kokku	1413	100%

Sama info diagrammina:

Peale etteantud valikute olid vastajate emakeelteks ka itaalia, taiwani, hollandi, hispaania, rootsi, komi, seto, bulgaaria, tšetšeeni, poola, prantsuse, mandariini hiina, armeenia, araabia, taani, läti, ungari, jaapani, tšehhi, võro, leedu, türgi või horvaadi keel.

2.14. Tegevused, mille käigus tekivad keeleküsimused (K20–K21)

Küsimus K20: **Mõtlege tegevuste peale, mille käigus tekib Teil eesti keele kohta küsimusi, ja valige palun sobivad variandid. Kui Te ei leia ennast nende valikute seast, palun kirjeldage oma tööd/tegevust järgmise küsimuse vastusena.** Küsimusele vastas 1386 inimest, kokku anti 5023 vastust (vt tabel 14). Valida sai mitu varianti. Vastust kommenteeris 100 inimest.

Küsimus K21: **Kui Te ei leidnud eelnevast valikust enda kohta sobivat vastust (või soovite veel midagi täpsustada), palun kirjeldage oma tööd või muud tegevust, mille käigus tekivad Teil keeleküsimused.** Oma keelelisi tegevusi (lisaks K20-s esitatud valikule) kommenteeris 80 inimest.

Küsimuste mõte oli aru saada, mis eesmärgil ja/või mille jaoks Sõnaveebi kasutajad keeleportaali kasutavad.

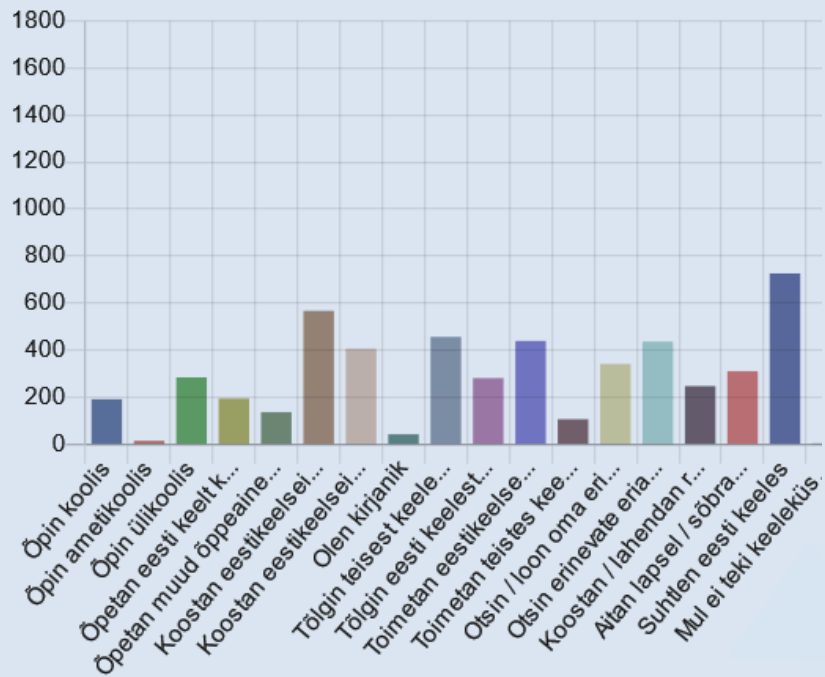
Enim kasutatakse Sõnaveebi abi erinevate eestikeelsete tekstide koostamisel ja toimetamisel (kokku 27,8%), terminite otsimiseks (15,2%) ning tõlkimisel (kokku 14,4%). Populaarseim vastus „Suhtlen eesti keeles” ei anna siiski sisulist teavet selle kohta, milleks Sõnaveebi täpsemalt kasutatakse. 4 inimest ütles, et neil ei teki keelelisi küsimusi.

Tabel 14. Tegevused, mille käigus tekivad keeleküsimused (N = 5023)

Vastus	Arv	Osakaal
Suhtlen eesti keeles	693	13,8%
Koostan eestikeelseid tekste / ajaleheartikleid / muid kirjutisi	557	11,1%

Tõlgin teisest keelest eesti keelde tekste / dokumente / muid kirjutisi	445	8,9%
Toimetan eestikeelseid tekste / dokumente / muid kirjutisi	436	8,7%
Otsin erinevate erialade termineid	425	8,5%
Koostan eestikeelseid dokumente / ametitekste	402	8,0%
Otsin / loon oma eriala termineid	335	6,7%
Aitan lapsel / sõbral õppida	301	6,0%
Õpin ülikoolis	284	5,6%
Tõlgin eesti keelest teise keelde tekste / dokumente / muid kirjutisi	276	5,5%
Koostan / lahendan ristsõnu	238	4,7%
Õpetan eesti keelt koolis / ametikoolis / ülikoolis / keelekursustel	192	3,8%
Õpin koolis	139	2,8%
Õpetan muud õppeainet eestikeelses koolis / ametikoolis / ülikoolis / keelekursustel	136	2,7%
Toimetan teistes keeltes tekste / dokumente / muid kirjutisi	106	2,1%
Olen kirjanik	40	0,8%
Õpin ametikoolis	14	0,3%
Mul ei teki keeleküsimesi	4	0,0%
Kokku	5023	100%

Sama info diagrammina:

Kommentaariid

Kommentaaries korralditi osaliselt üle samu variante, mida sai enne valida. Uudsenä märgiti:

- sõnamängude (nt Scrabble), mälu mängude, ristsõnade koostamine,
- õppematerjalide arendamine ja koostamine,
- vene koolis õpetamine,
- lihtsalt uudishimu, niisama keelehuvi, uute sõnade ja tähenduste otsimine,
- sõnavara ülekontrollimine nt vaidluste-vestluste käigus,
- oma erialaga seotud sõnavara otsimine ja ülekontrollimine (nt restoranimenüüd, IT sõnavara), soov väljenduda korrektselt, abi tööleli või lõputöö kirjutamisel,
- sõnastiku koostamine,
- luuletamine,
- keelemuutuste jälgimine,
- abi teksti lugemisel.

Tsitaadid

„Olen düslektik ja kontrollin oma õigekurja” (N45–49, MA)

„Ajakirjanduses kohtan tihti keelendeid, mis tunduvad vigased ning soovin kontrollida, kas mul on õigus. Samuti teen igal aastal Emkeelepäeva etteütlust ning selle eel olen ettevalmistumisel kasutanud EKI teste” (N65–69, BA)

„Õigekiri on minu jaoks tähtis.” (N60–64, kesk)

„Õpin sõbrannaga oma lõbuks eesti keelt. Olime umbes 15 aastat tagasi Uppsala ülikooli eesti keele tudengid” (N60–64, PhD)

„Peakoka koostatud menüüsid tuleb tööle üle vaadata.” (N50–54, BA)

„Õpin eesti keelt iseseisvalt. Sõnastik aitas laiendada minu keelelist silmaringi ja andis julgust iseseisvalt uusi sõnu suuliselt hääldada. Ilma selge sõnavarata eesti keele õppimisel edasiminekut ei toimunud. Väga kasulik keeleõppeportaal, oleks tore, kui sõnaveeb oleks telefonirakendusena saadaval, mis on mugav, kui on vaja kiiresti uurida, mida sõnad tähendavad. Soovin igale keeleõppijale portaali Sõnaveeb.” (N20–24, kesk)

„Õpetaja tööriistad on ägedad, näitan neid oma ainetes, koolitustel. SV näeb kole välja :)” (N40–44, doktorant)

„Tõlkimine, toimetamine ja terminite otsing tehnikatekstide tõlkeks on nüüd rohkem minevikus ja siis Sõnaveebi veel polnud, aga hooliv suhtumine keeltesse jääb igaveseks. Näen suure rahuldusega, et ÕS näitab toponüüme ja nende hääldust, mida TV töötajad, reklaamide ja seriaalide pealelugejatest rääkimata, ei taha tähele panna...” (N, kesk)

3. Kokkuvõte

Sõnaveebi suurim kasutajate arv ühes kuus on nüüdseks tõusnud 92 000 kasutajani 2023. a novembris (Google Analyticsi info 01.12.2023). (Võrdluseks: Delfi Meedia digitellijaid on 102 000, andmed 15.01.2024.) Sõnaveebi kohta andsid vastuseid inimesed, kes kasutavad EKI sõnaraamatuid EKI kodulehel või kes juba kasutavad Sõnaveebi. Vastused näitavad läbilõiget sõnastikukasutajate valikutest ja hoiakutest, aga kahtlemata ei esinda need kogu ühiskonda. Umbes kümnendik (12,4%) oli neid, kes said Sõnaveebist teada sellesama veebiküsitluse kaudu.

Vastanutest kõige rohkem on neid inimesi, kes kasutavad Sõnaveebi iga nädal või koguni iga päev, ja neid, kes kasutavad Sõnaveebi nii arvutis kui ka mobiilis. Vanuseliselt jaguneti üsna ühtlaselt. Küsitlusele vastasid rohkem naised (71,2%) kui mehed ja teised. Vastanute hulgas oli kõige enam

magistrikraadiga inimesi, vähem oli keskhariduse või kutseharidusega ja bakalaureusekraadiga inimesi. Emakeelena oli esikohal eesti keel, järgmisena vene keel (18,7%), vähem inglise keel (3%).

Sõnaveeb on ainus eesti keele portaal, mis on disainitud nii arvutile kui ka mobiilile. Infoesituse mõttes jagunesid kasutajate soovid selgelt kaheks: kui arvutis soovitakse pigem näha kogu infot korraga, siis mobiilis pigem ise avada soovitud infoüksuste kaupa. Enim sooviti juurde paindlikumaid otsinguvõimalusi: metamärkidega otsingut ja hägusat otsingut. Need olid küsitluse ajal ka töös ning metamärkidega otsing saigi Sõnaveebis kättesaadavaks alates 2023. a lõpust, hägus otsing on veel töös. Tagasiside andmisel on praegu küsija meiliaadress kohustuslik, sest igale tagasiside andjale saadetakse vastus. Vastajad arvasid, et kui nad tahavad lihtsalt soovitada või kommenteerida, siis poleks vaja meiliaadressi tingimata jätta, see võiks olla vabatahtlik.

Kõige rohkem otsitakse Sõnaveebist tähendusi, õigekirja ja sõnavorme ning sünonüüme. Keeleinfoga olid vastajad üldiselt rahul: enamik infoliike pälvis üle pooltel juhtudel hinnangud „Pigem rahul” ja „Täiesti rahul”. Kõige vähem oldi rahul päritoluinfo ja võõrkeelsete vastetega – eeskätt põhjusel, et seda infot on Sõnaveebis vähe või see puudub hoopis. Nende infokihtide lisamine on pidevas töös ja need lisanduvad tasapisi.

Uuringu üks eesmärgi oli koguda infot õigekeelsussõnaraamatu (ÕS) kasutamise kohta veebis ja paberil, et valmistada ette järgmise, „Eesti keele sõnaraamatu ÕS 2025” ilmumist. Tulemus oli üsna ootuspärane: nagu mujal Euroopas ja ka Ameerikas, nii eelistatakse Eestiski kasutada sõnastikke veebis. ÕS 2018 on ilmunud nii veebis kui ka paberil, aga 74,9% vastanutest kasutab seda enamasti veebis. Üksnes paberramatuna kasutab ÕSi 2,9% vastajaist, kusjuures mõned ka vanemat väljaannet kui ÕS 2018. Küsitlusest selgus olulise tulemusena, et ÕS 2025-t kasutaks veebis lausa 89,6% vastajatest, pabersõnaraamatuna ainult 1,2% vastajaist. Sellegipoolest märkis 3,6% vastajaist, et kuigi nad pabersõnaraamatut ei kasutaks, siis nad sooviks, et ÕS oleks neil raamatuna riulil olemas, sest paber-ÕSil on sümboolne väärtus.

Kokkuvõttes näitab see, et veebiküsimustikule vastas 1382 väga erineva taustaga inimest, suurt huvi Sõnaveebi ja sõnastike vastu. Uuring andis EKI-le väärtuslikku infot Sõnaveebi kohta, mille najal keeleportaali ja sõnastikke edasi arendada. Näiteks kavandatakse seda, et kasutaja saab edaspidi ise Sõnaveebi vaate sisustada: valida, milliseid keeleportaali infoüksusi (nt ÕS, oskussõnastikud) ja millises mahus (nt täielikult või osa kaupa) ta näha soovib. Sõnaveebis sisalduvaid sõnastikke koostatakse ja toimetatakse pidevalt, nii jõuab keeleinfot kasutajateni iga päev aina rohkem.

Lisa 1. Süvaintervjuude tulemused

Koostöö Rakendusliku Antropoloogia Keskuse tööühmaga andis Sõnaveebi arenduseks väärtuslikku üksikasjalikku sisendit.

Vt [süvaintervjuude lühikokkuvõtet](#).

